

Sense sorpreses

MELCION MATEU

POESIA

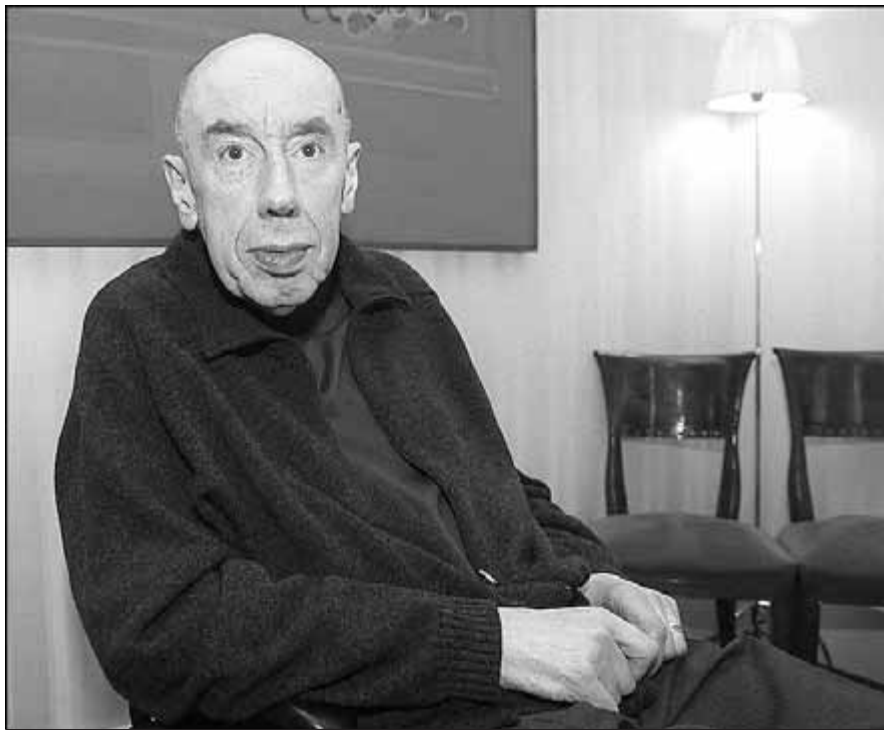
Miquel Martí i Pol, *Quietud perduda; poesia inèdita i dispersa 1984-2003*. Edició a cura de Pere Farrés. EDICIONS 62 / EMPÚRIES. Barcelona, 2004.

Aquest volum pòstum de Miquel Martí i Pol aplega els darrers textos del poeta, al costat d'altres que l'autor de Roda de Ter va escriure paral·lelament a llibres com ara *Els bells camins*, *Algú que espera*, *Un hivern plàcid* i *Llibre de les solituds*. Martí i Pol ha estat sens dubte un dels poetes més prolífics, populars i llegits de les darreres dècades: la recent desaparició de la seva figura ens obliga a reflexionar sobre el lloc de la seva poesia entre els lectors d'avui, i a mirar de posar en ordre el seu llegat literari.

El mateix Martí i Pol reflexionava sobre el paper de la poesia en la societat actual en un volumet titulat *¿Què és poesia?*, publicat ara fa uns anys per la mateixa editorial. També hi reflexionava sobre el seu procés creatiu i comentava alguns poemes inèdits que havien quedat al marge dels seus llibres. Amb el present volum es reafirma la visió coherent de l'autor tant pel que fa a la poesia com a l'experiència vital que hi va lligada.

POETA D'ÈXIT POPULAR

Com tot poeta d'èxit popular, Martí i Pol va tenir i té els seus detractors, però es fa molt difícil de pensar en algun lector de poesia que no recordi almenys alguns dels seus versos (o, cosa que és el mateix: és molt difícil trobar lectors de poesia que no hagin gaudit en algun moment de la seva vida de la lectura dels seus poemes). Martí i Pol va ser sens dubte un poeta popular, fins i tot un poeta nacional en la mesura que això va ser possible en el seu temps (és a dir: en la mesura que va ser possible escriure en català aquella poesia "escrita en la llengua comuna de totes les classes" com proclamava T.S. Eliot), però no

S'HA PUBLICAT UN VOLUM PÒSTUM DE LA POESIA DE MIQUEL MARTÍ I POL

hauríem d'oblidar que Martí i Pol era, a més, un bon poeta, amb alguns encerts realment memorables.

Com sol passar, l'èxit de públic i algunes maniobres polítiques una mica matusseres, com la seva candidatura al Nobel, van anar en detriment del seu èxit entre la crítica, que li retreia unes limitacions de les quals

tanmateix era ben conscient. Martí i Pol va publicar massa en vida, i per això mateix va escollir deixar alguns d'aquests poemes al marge dels seus llibres. I Martí i Pol tenia tendència a repetir-se (no estic segur que "l'ètica de la vellesa" de la qual parlava Àlex Broch comportés una estètica, o en tot cas aquesta no superava la del Martí i

Pol més fresc): per això mateix escollia per publicar tan sols una part dels versos que escrivia.

No hi ha gaires sorpreses en el darrer Martí i Pol: decasíl·labs blancs, imatges elegants, sentiments nobles, la fusió del postsimbolisme i el realisme clàssic. Però tampoc hi ha lloc per a la decepció: els seus incondicionals retrobaran el Martí i Pol de sempre, la resta de lectors hi podran cercar el seu comiat literari, el seu darrer poema.

QUIETUD PERDUDA

S'encalma el vent, també la mar s'encalma.
Ara les barques van tornant a port
i els pins s'adormen vora de les cales.
Un mantell de silencis posa accents
d'intimitat damunt de cada cosa.
La quietud, la quietud perduda
com un retrobament inesperat.
Molt lluny se sent alguna veu que canta.

L'últim poema de Martí i Pol
dóna títol al seu recull pòstum

Recol·lecció de versos

GEMMA CASAMAJÓ

POESIA

J.A. Soldevila, *Poesia recollida 1985-2000*. EDITORIAL COMPTE D'AURE. València, 2004.

Coagulada ara en un únic volum ens arriba l'obra completa de Josep Anton Soldevila sota el senzill i explícit títol *Poesia recollida*. Després de quinze anys reverenciant el gènere, l'autor ha embastat versos fins a aconseguir una cort poètica que es desplega des d'un centre: el pas del temps i la possibilitat del poema no només de congelar-lo sinó, sobretot, de comprendre'l. Tots els versos són variacions que, partint d'aquest centre al voltant del qual giren i del qual

s'allunyen, descriuen la vida en un espai exterior -la sorra, les pedres, l'herba, la neu, el fum, el riu cremat-desunit i clos de l'espai domèstic.

Introduït impecablement per un pròleg-estudi de Vinyet Panyella, *Poesia recollida* aplega cinc dels llibres publicats per Soldevila, escrits entre el 1985 i el 2002: *Les paraules que no he après a dir*, *Un vast naufragi de somnis*, *Cendres blanques*, *Les aus de maig* i *Últim refugi*. Alguns dels reculls que ara formen aquest pentàgon poètic foren premiats individualment amb guardons com ara la Viola d'argent als Jocs Florals de Barcelona i el Carles Riba. Tot i la inevitable distància i diferència entre ells, l'obra del poeta català admet l'adjectiu d'unitària. Es percep una introspectiva veu pròpia que lliga i solda tots els títols. Soldevila ha imprès petjades en els seus versos i ha

donat, des del principi, senyals fàcilment identificables de la seva capacitat com a poeta.

Els versos d'aquest volum s'esforcen per manifestar explícitament i reiteradament les traces del jo líric ("Jo vinc de morir / Vinc del passat que cau". "La ferida dels camins / és la sola dels meus peus / I una callada i trista / lluna / m'escrivi la vida"). I aquest, en un exercici radical de sinceritat, té l'oportunitat a) de fer una immersió en el passat i interrogar-lo per desentranar la veritat, i b) d'elaborar alguns pensaments sobre l'estatut mateix de la poesia. I ho fa absorbint i interioritzant elements de la natura als quals acaba convertint en pròtesi del mateix subjecte. I així, l'art i la vida són vistos amb les diòptrics d'una enyoradissa i melangiosa veu lírica que convé llegir, seguir i conèixer.

POESIA

En el crit i en l'escalf

ROGER COSTA-PAU

Joan Josep Camacho Grau, *Àlbum negrüt*. EMBOSCALL EDITORIAL. Vic, 2003.

Joan Josep Camacho Grau, *Antic silenci*. Premi Ciutat de Terrassa Agustí Bartra, 2003. EDICIONS 62. Barcelona, 2004.

Ja en l'enfilall d'aquell primer *Perversus esparsus*, aparegut a Vic, l'any 2000, sota el segell d'Emboscall Editorial, i d'un segon llibre més ferm, *Vindrà la llum*, publicat a Barcelona per Edicions Viena al cap d'un any, s'albiraven en la poesia de Joan Josep Camacho Grau (Sant Vicenç dels Horts, 1975) unes textures ben pròximes a les sentors centellejants de la poesia-transgressió -des del *Performance Poetry* i el *Dial-A-Poem*, de John Giorno, fins als galops d'un William Burroughs, d'Andy Warhol i de Patti Smith-, així com les commixtures intestinals amb The Doors, Lou Reed, els Beatles i els Rolling Stones, sumades de manera progressiva a les vibracions d'un Tom Waits i d'un King Crimson, a més d'altres dels grans del jazz, i dutes al coster més ben escatit de Leo Ferré, de Jaume Sisa i del mateix Pau Riba. Són quatre llibres abans dels trenta anys, amb el recent *Àlbum negrüt* (Emboscall, 2003) i aquest *Antic silenci* (Edicions 62, 2004), d'un poeta, Joan Josep Camacho Grau (transcrit tot ell en minúscules i en un sol traç), que, si bé és cert que en el seu començ era potser excessivament vistós en la pràctica d'unes ardències i velocitats de llengua i estructura no forçosament originals, a hores d'ara i cada cop amb més proveïment va enarborant-se en la consecució d'unes singularitats profusament palpables, lligades, així mateix, a unes intencions a molts efectes que arriben inalterades a bon port... Tant a *Àlbum negrüt* com a *Antic silenci*, Camacho Grau sap col·locar-se en el baixant fruitós de l'autoexigència: la piro-tècnia, els bescanvis i les possibles llicències i/o alteracions gramaticals són ara part de la llengua i la seva plasmació, és a dir, no hi apareixen com a elements externs -rítmics, simplement, o decoratius- sinó com a un component més de gènesi.

COS ESTRUCTURAL DELS POEMES

I qui diu la llengua diu també el cos discursiu i estructural dels poemes: a *Antic silenci*, sobretot, els temes circulen d'una composició a l'altra buscant els efectes d'una música que, a banda de les seves atribucions congènites, aporta gairebé sempre la consuetud envers unes actituds nerviüdes, de vegades enutjoses o fins alarmants, en consonància amb el punt de vista abrupte que hi escau: "L'animalot sense repòs travessa / un llarg pont de droga dura i lenta, / amb un farcell de tumors com melons, / amb l'au del suïcidi al clatell, / i amb l'oració als llavis ressecs / que resen píndoles, mai el perdó..."

Amb remors fortes de l'oralitat popular -molt explícita en algunes composicions construïdes a partir del bestiar-, de la rel amarga d'Estellés, de la finor més selvàtica de Bartra o la invocació del gran Pavese, prop del torb i lluny de la placidesa, Camacho Grau projecta enllà, junts i inseparables, el silenci i el crit.